UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Feriis & dilationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

ideo bene pondera verba ſua, qꝛ vult, ꝙ ſolum p dictionem niſi, ſubſequētem remoueat prohibitio precedens, nō autem ꝙ iudicatur potētia, ſi non erat, ⁊ de ſignificatione dictionis niſi ⁊ preter, vide Bal. in c. inueſtitura. §. ſed etiam res, per quos fiat inueſt. in vſib. feudo. vide in l. actione. C. de tranſactio.

e AND. BARB. ¶ His premiſſis. No. de dictione preter. vide Lu. Rom. in conſi. cccxxiij. ⁊ conſi. cccxxvij.

* CLAVD. ¶ Nun mihi. Contrarium videtur velle Bald. in ca. cum acceſſiſſent. de conſtit. in antiq.

LEX XI.

Si quis. Hominem promiſſum debet quis ſiſtere in eadem cauſa, quo ad forum, non quo ad facultatem. hoc dicit.

LEX XII.

1 ☞ Intereſſe petere ab initio, quando ſufficiat.

Qui autem nouo. §. Illud tenendū. Sufficit ab initio intereſſe, lʒ deſinat ex poſtfacto. h. d. Opponitur ⁊ videtur, qđ debeat expectari tempus lit. cōteſt. vt l. iij. §. in hac. ī. cōmo. Dicit gl. ſpeciale eſt in iudicijs, vt alia multa. Tu dicas, ꝙ ibi inſpicit tēpꝰ lit. conteſt. ſi ante mora nō preceſſit, vt l. in hac. de tritic. ⁊ l. contraria. ſed hic mora preceſſit, qꝛ hic antequā agatur ex ſtipulatione, fuit in mora ſiſtendi: dic vt ſtatim videbitis. ¶ Oppo. ī. mā. l. ſi pcuratorē. §. mādati. Glo. ſoluit eodē modo, ſpeciale eſt hoc in iudicijs. Quod nō placet, qꝛ in iudicijs, dʒ eſſe ſpeciale vt mitius agatur, nō vt durius. ſed hic durius ageretur. Dic ergo, qđ ibi deſinit intereſſe, ⁊ ceſſat damnū de preterito: hic vero deſijt intereſſe, nō tn̄ ceſſat damnū de preterito, vt l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ſ. eo. Opp. ī. de actio. ⁊ obli. l. is q ex ſtipulatu. ⁊ de impē. in re. do. fa. l. ⁊ an in totū. ⁊ l. ſi. §. j. ī. ad legem Rho. de iactu. Dy. in d. l. ⁊ an in totū. ⁊ Pet. vt refert Cy. in l. ad cōparandas. C. man. dicūt ꝙ in ꝯrijs, nō fuit cōmiſſa actio ad intereſſe, vel ſi fuit commiſſa, erat commiſſa eo tēpore quo cuʒ effectu agi non poterat. Iſta ſolu. nō placet, vt ſtatim dicam. Oppo. de ali. iu. mu. cau. fa. l. nō ſolū. §. hec actio. Sol. dicit Pet. ibi actio ad intereſſent fuit cōmiſſa ꝯmutabiliter, qꝛ reꝰ offerēdo ſe ꝺfenſioni, poterat euitare illā actionem: vt l. iij. in fi. eo. ti. Iſta ſol. precedēs eſt ꝯ caſum. l. ſancimus. circa fi. C. de fideiuſſo. vbi ſi reus decedit iuxta tēpꝰ, intra quod poteſt mora purgari nō liberatur fideiuſſor, ⁊ tamē actio nō erat cōmiſſa incōmutabiliter, nec poterat cū effectu agi. Dic ergo breuiter, qđ in his contrarijs deſijt intereſſe ex poſtfacto, ⁊ ceſſat dānuʒ de preterito. Oppo. ī. de fur. l. inter omnes. in prin. So. illa eſt diuerſa materia. Hic enim petit intereſſe, ibi vero petitur pena legalis, qꝛ intereſt ſi quod pena legalis ſuccedat loco intereſſe, hic ſic. Oppo. ī. de cōdi. fur. l. ⁊ ideo. ⁊ ī. ad exhiben. l. tigni. ⁊ ī. de rei ven. l. ſi autē. §. j. Et gl. ſignat iſta duo vltima ꝯria, ⁊ nō ſoluit. Solue. Quicquid dicat Petr. in d. l. ad cōparandas. illa eſt alia materia. hic enim petitur intereſſe, in illis petit res, qꝛ intereſt, ⁊ ideo vtrū ſufficiat ab initio intereſſe, dic breuiter aut petitur itereſſe aut petitur pena, quia intereſt, aut petitur res, quia intereſt.

1 Primo caſu, † aut petitur intereſſe, qꝛ nō factum, aut qꝛ male factū, Si qꝛ nō factū, tūc aut deſinit intereſſe modo, ⁊ ceſſat dānū de pterito, ⁊ nō ſufficit ab initio intereſſe, qꝛ actio extinguit, vt in §. q iniuriarū. ī. reſpon. ⁊ l. ſi pcuratorem. §. mandati. ī. mand. Aut deſinit intereſſe de preſenti, ⁊ non ceſſat damnum de preterito, ⁊ tunc ſufficit ab initio intereſſe: vt hic, ⁊ in §. qui iniuriarū. in fi. ⁊ ī. de eden. l. vbi. Aut petitur intereſſe, quia malefactum, ⁊ tunc aut eſt factum doloſe ⁊ cum delicto, ⁊ ſufficit ab initio intereſſe, vt l. j. §. rectiſſime. ī. de vi ⁊ vi arma. Aut eſt factū ſine delicto ⁊ ſine dolo, ⁊ tunc non ſufficit ab initio intereſſe ſi ex poſtfacto deſinit intereſſe, ⁊ ceſſat dānum de preterito vt l. ſi alius. §. eſt ⁊ alia. ī. quod vi aut clam. ꝺ impen. l. ⁊ in totū. ⁊ l. j. §. j. ī. ad l. Rho. de Ia. Si vero petitur pena qꝛ itereſt, tūc aut eſt pena cōuētionalis, q̄ ſuccedit in loco intereſſe, ⁊ diſtingue eodem modo quo dictuʒ eſt de intereſſe, vt in §. qui iniuriarum. Si vero eſt pena legalis, q̄ nō ſuccedit loco intereſſe, tunc dic ꝙ ſufficit a pncipio intereſſe, vt l. inter omnes. in pncipio. ī. de fur. ⁊ l. iniuriarū eſtimatio. ī. de iniu. ⁊ ī. de ſer. cor. l. doli. §. fi. Si vero petitur res qꝛ intereſt, aut petitur actiōe perſonali aut reali. Si perſonali, diſtingue. Aut deſijt intereſſe facto actoris, aut facto alterius. Si facto actoris, tunc deſijt competere actio, vt l. ⁊ ideo. de cōd. fur. Si facto alterius, aut ille alius repreſentat perſonā actoris, ⁊ ideʒ, vt l. ſi ſeruus. in principio. de condi. fur. Aut non repreſentat, ⁊ tunc nō deſijt competere actio, vt dicta l. ⁊ ideo. de cond. fur. Si vero agitur actione reali, tūc aut deſijt intereſſe ex poſt facto rei, aut alio modo, primo caſu, nō deſijt cōpetere actio, vt l. ſi poſt acceptū. ī. de rei vend. Si alio modo, tunc actio deſijt cōpetere, vt l. tigni. §. fi. ī. ad exhiben. ⁊ de rei ven. l. ſi autem. §. fin.

LEX XIII.

1 ☞ Dubium quod non dicatur illud, de quo eſt regula.

Quoties. Qui promiſit eum ſiſtere, qui non pōt eſſe in iudicio, non tenetur. hoc dicit. Oppo. ſeruus poteſt eſſe in aliquibus cauſis in iudicio, ergo eſt dubium, ergo ratione dubij com-

a mittitur ſtipulatio, vt l. ſi eum. in prin. ſ. eod. Sol. Nō[a] dicitur

1 eſſe dubiū † illud, ꝺ quo eſt regula[b], licet ſint aliqui caſus ſpecia-

b les, niſi de caſibus ſpecialibus mentio fiat, vt ibi patet. Dixi in l. ij. ſupra ſi quis in ius voc. non ierit.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Sol. non. adde, ꝙ pro regula, ſemper eſt pronuntiādū, niſi de fallētia per aduerſarium in caſu ſpeciali probetur. ita Bal. in l. ſi tutor. in fin. C. de ſeruo pig. dato. Albe. in ij. parte ſtatutorum, queſt. clix. incip. ſi ex fama. ⁊ ideo dicit Ro. ⁊ Saly. l. qđ te. ī. ſi cer. peta. quod ignorare regulam, eſt lata culpa.

b De quo eſt regula. Adde ⁊ vide Moder. in c. in preſentia. extra de proba. Et hoc dicit no. Matheſi. notabili ſuo xix.

LEX XIIII.

Si procurator. Stipulatio procuratoris ſup re domini, in dubio intelligit facta pcuratorio nomine, ⁊ ad domini intereſſe refert. h. d. Oppo. ꝙ in dubio, videatur facere nomine proprio, vt l. magis. ī. de ſolu. Sol. hic procurator ſtipulatus eſt vt procurator, merito videtur facere procuratorio nomine. In contrarium facit ſimpliciter actum, qui poteſt eque cadere in procuratorē, ſicut in dominum. Querit glo. vtrū ex hac ſtipulatione detur domino actio vtilis? certe ſic, ⁊ dic vt in gl.

LEX XV.

Si tutor. Si promittens de iudicio ſiſti, deſijt poſſe conueniri, ſtipulatio euaneſcit. hoc dicit.

De ferijs & dilationibus. Rubrica xij.

Continua, vocatus in ius, quandoqꝫ non venit, quia ſatiſdat, vt in ti. in ius voca. vt eant. Quandoqꝫ nō venit, quia impeditus p alium, vt in titulo, ne quis eum qui in ius voca. ⁊ in titu. de eo per quem fact. erit. Quādoqꝫ non venit, impeditus caſu fortuito, vt in titu. precedenti. Quandoqꝫ non venit, quia ſunt ferie ⁊ dilationes. Ideo ponitur hic Rub. de ferijs ⁊ dilatio. quandoque nullam excuſationem habet, ideo oportet euʒ venire, ⁊ tunc debet ſibi edi libellus, ideo ſequitur Rub. de edendo.

LEX PRIMA.

1 ☞ Solennitas iuris, poteſt per partes relaxari.
2 Ferijs renuntiari poteſt, extra iudicium. ⁊ num. 4.
3 Feriarum renuntiatio ſimpliciter intelligitur de preſentibus.
Teſtium dicta non legitime examinata, poſſunt conſenſu partium approbari.
5 Officiū iudicis poteſt implorari, vt ſentētia pronuntiet nulla.
6 Sententia nulla, an poſſit conſenſu partium confirmari.

Ne quis Querit gl. qđ de milite ⁊ clerico? Dic vt in gloſſa.

a **§. Sed ſi pretor.** [a] Valet iudiciū in preſentē, ſi nō opp. exceptio feriarū, ſed in abſentem. iudiciuʒ nullū erit. h. d. Opp. gl. ꝺ l. ſi feriatis. ī. de arbi.

1 Sol. duobus modis, quelibet pōt eſſe bona, ex qua gl. no. † ꝙ p partes poteſt iuris ſolennitas relaxari. ſic ī. eod. l. ſi feriatis.

2 † Sʒ iuxta hoc quero, an illa renūtiatio feriarum, valeat extra iudicium? Videtur ꝙ nō, arg. C. de pac. pig. l. j. In contrariū videt, ⁊ iſtud tenetur cōmuniter per l. j. ī. qui. appel. non li. ⁊ C. de tempo. appel. l. fin. §. fin. quod intelligit Gul. niſi alia cauſa de nouo puenerit, vt puta ſi ſuperuenerint diuitie, propter quas neceſſe eſt, ꝙ occupetur, ꝙ non erat tempore celebrati contractus, argu. l. de etate. §. ex cauſa. ī. de inter. act. ⁊ ī. de pcu. l. poſt

3 litem. cuʒ l. ſeq. † Itē aduerte[b], ꝙ renuntiatio feriarū, facta ſim-

b pliciter, intelligitur de preſentibus, ideo neceſſe eſt ꝙ dicat de ferijs inductis ⁊ inducēdis. arg. l. ſi ita legatum eſſet. ī. de aur. ⁊

c arg. leg. Querit glo.[c] vtrum † per partes poſſet renuntiari iu-

4 ramēto teſtis? Et determinat ꝙ ſic: ⁊ eſt caſus extra de teſti. ca.

d tuis. Et vn poſſit renūtiari ferijs?[d] vide Canoniſtas in c. conqueſtus. extra de ferijs. Quid de alijs ſolennitatibus, vt lit. cōte. libelli oblatione, ⁊ ſimilibꝰ? Dic vt C. de lit. conte. l. j. ⁊ auth. offerat. ⁊ extra de offi. dele. c. de cauſis. ⁊ per Io. An. de re iud. c. ſi. li. vj. ⁊ p Inn. extra de teſt. c. cū cauſam. quod capitulū facit, ꝙ dicta teſtiū nō legitime examinatorū, poſſunt conſenſu partium

e tium approbari.[e] ⁊ Gul.in l.j.in auth offerat.C.de lit.cõt.Ue
nio ad aliã gl.⁊ oppo.ꝙ debuit venire ad allegandũ priuilegiũ
ſuum,vt l.ij.§.ſi quis in ius vo.Sol.vt in gl.Opp.ꝙ ꝑtor po-
teſt derogare iuri ciuili,vt l.ius ciuile.§.de iuſti.⁊ iure.Rol.vt
f in gl.Opp.ꝙ[f] illud qd nullũ eſt,non poteſt rumpi,vt l.nam ⁊ ſi.
ver.poſt defectũ.ſ.de iniuſt.teſt.Sed hic dicitur,ꝙ ſnĩa eſt nul
la:⁊ poſtea dicitꝙ infirmabit.Sol.dicit gl.infirmabit,id eſt in-
firma eſſe oſtendet.⁊ declarabit.Tene menti hãc gl.qꝛ per illũ
5 tex.⁊ gl.dicimus,†ꝙ iudicis officiũ poſſum⁹ implorare,vt ſen-
tẽtiã pnuntiet nullã.dixi in l.ſi expreſſim.ſ.de appella.⁊ in l.de
etate.ſ.de mino.⁊ tex.cũ gl.in verbo,caſſauimus.in c.ij.vt lit.nõ
6 cõte.†Querit gl.vtrum ſententia nulla,poſſit conſenſu partiũ
g confirmari?[g] Breuiter diſtingue,aut eſt nulla ſolum propter
defectum conſenſus,⁊ poteſt conſenſu partium cõfirmari,vt l.
iij.§.falſus.ſ.rem rat.haberi.Aut propter alium defectum,⁊
tunc ſecus,vt l.ſi expreſſim.ſ.de appella.⁊ not.in l.j.C.commun.
vtriuſ.iudic.vbi Cyn.

ADDITIONES.

a POMA.¶Sed ſi pretor.vide Barb.cõſi.xxij.vol.j.⁊ cõſi.xxiiij.
b POMA.¶Item aduerte.vide Alexand.conſilio.xxx-
ij.volumine.iij.Felyn.capitu.penultim.de teſtib.P.PAVP.
¶Uide Felyn.in cap.fin.de iudi.Item quid in cauſa dotis? vi
de Alex.in l.j.ff.ſolu.mat.⁊ Soc.ibi:⁊ vbi petitur licentia iudi
cis propter ſcandala euitanda,vel vbi liceret pati propria au-
thoritate,⁊ quedam alia,vide Alex.in conſi.cxxx.volum.iij.vi-
de eundẽ conſi.xxxj.ad fin.Nunquid autem ſtante ſtatuto,ꝙ a-
cta tempore feriato,ſint ipſo iure nulla,valeat renũtiatio feria
rũ? vide Pau.conſi.ccxvj.in prin.nunquid autem executio ſen-
tentie poſſit fieri tempore feriato? vide Pau.conſili.cccxiij.in
prin.Alexan.conſi.xiij.vol.v.Panor.⁊ alios in c.ſi.extra de iu-
di.Item ſi de conſenſu partium procedatur tempore feriato,
an poſſint cogi teſtes eo tempore ad deponẽdũ? vide Fely.in c.
dilectorũ.extra de teſt.co.Paul.de Ele.in ij.q.ſua incip.qꝛ ac
cuſauit.in j.dubio.Item adde,quod ſi ſtatutũ poneret regulaꝫ,
poſtea exciperet aliquot caſus,in quibus diſponeret,nõ obſta-
re ferias,obſtarẽt in omnibus alijs caſibus,etiãquod in eis de
iure cõmuni nõ obſtarẽt ſecundũ Bal.in §.ſeq.vide Alexand.
in conſi.xxxvj.in ij.volu.C.de trãſac.quod depẽdet ab eo,an ex-
ceptio excludat caſus ſimiles.De quo habes ad Bar.in l.nam
quod liquide.§.ſi.de penu leg.no.in c.audientiam.in j.notab.ex
tra de cle.nõ reſi.Item quod poſſit renunciari ferijs,⁊ quod re
nuntiatio ſimpliciter facta,trahatur ad caſus etiam appella-
tionis,⁊ quedã alia,vide per Alexan.in d.conſi.xxxvj.in ij.vol.
Itẽ quod non poſſit renũtiari ferijs,poſt latã ſentẽtiam,vt ſen
tentia valeat vide Fely.in c.ſignificaſti.de foro compe.Itẽ adde
quod licet actor iciperet ꝑcedere tẽpore feriato,reus ꝑ hoc nõ
prohibetur in alijs actibus opponere ferias,vide Bal.in l.iſta
l.§.excipiũtur.in ij.notab.⁊ ibi etiã ſequit Alex.alia adducẽs.
c POMA.¶Querit gl.vide Fely.in c.cauſam.de teſti.
d ¶Ferijs.adde poſt Jaſon.an ferijs renuntiari poſſit? Ale-
xã.conſi.xxxvj.lib.ij.Et an cum ferijs renuntiatum,temp⁹ di-
catur vtile vel continuum,⁊ an illo tempore,iudex debeat ꝑce-
dere? vide Bal.cõſi.cccxcviij.lib.iiij.qd conſilium eſt ſubſcriptũ
a Fulgo.⁊ a quodam epiſcopo Uicẽtino,ſi autem fructus ma-
tureſcãt citius,in loco rei,⁊ ideo citius ferie inducantur,quam
in loco actoris,vel iudicis,vel vbi cauſa agitur quis locus de-
beat attẽdi? vide in Spe.in tit.de fer.§.j.ver.ſed pone,⁊ inquã
tum Alex.in gl.in verbo,derogare oportet,ponit,an epiſtola
principis,habeat vim legis? vide Ro.conſi.cclx.
e ¶Approbari.adde ꝙ licet partes poſſint remittere iſtrumẽ-
tum teſti,papa tamen non poteſt facere,quod eorum dictũ va-
leat abſqꝫ iuramento,voluit Augu.de anchona in libro de pote
ſtate eccleſie.queſt.lviij.articulo vlt.qꝛ iuramẽtũ eſt de iure di-
uino,vt Geneſis.xxxj.cum Laban iurauit Jacob.Et hoc di-
ctũ tãquã nouũ ⁊ notabile,ſequit Fely.in c.cõſtitut⁹.de reſcri.
f POMA.¶Oppono quod.Et ꝑ hoc quod hic dicitur quod ſen
tentia eſt nulla,videtur confundi dictum Bal.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.
j.de leg.j.vbi vult quod preceptum iudicis,vt quis compareat,
die feriata,dicatur duplex preceptum,vnum quod compareat,
aliud quod die feriata.de quo ibi per Alex.reprobantem ⁊ ad
dicta Bar.hic Fely.c.tertio loco.de probatio.
g ¶Confirmari.adde an ſaltem valeat conſenſus in vim pacti?
Bal.conſi.ccclxiiij.⁊ inquantum Jaſ.ponit,quod ſententia re-
gis,iuri contraria,poteſt reſcindi.vide Bal.conſi.ccccviij.lib.j.
vbi de quadam ſententia lata per Regem Francie.

§.Sed excipiuntur. Ho,quod qñ aliquid cõ-
ceditur ratione neceſſi
a tatis,[a] eatenus cõceditur,quaten⁹ neceſſitas eſſet,⁊ nõ vltra.[b]
b Gl.dicit vnum,qd hodie forte ſufficit executoris miſſio,vt fiat
interruptio.Uidete,illud non eſt verum ſimpliciter,ſed cũ di-
ſtinctione,quam habuiſtis in l.ſi.de eo per quem factum erit.

ADDITIONES.

a ¶Neceſſitatis.Adde inquantum Jaſ.alle.Jo.An.in addi.ad
Spe.i tit.de fer.velle,ꝙ ſi iuriſdictio iudicis,eſt finitura,ꝙ iu-
dex põt ꝑcedere die feriata in honorẽ Dei,ꝙ in nigro hoc non
dicit,ſed aliter:⁊ etiã dicit,ꝙ vbi agitur de electiõe epiſcopi vel
prelati,in forma iudicij,licet ſapiat ſpiritualitatẽ,nõ tamen põt
tractari in ferijs ſolennibus:⁊ ꝙ ea q̃ cauſe cognitionẽ deſide-
rant,poſſint expediri in eccleſia.adde Bal.conſi.ccccxij.incip.di
co ⁊ conſulo ego Bal.ꝙ fugitiuus poſſit capi die dominico,cõ
ſuluit Ancha.cxxviij.per Bal.conſi.cxvij.lib.iiij.
b POMA.¶Et nõ vltra.Uide Deciũ l.non alias.§.ſed ſi poſtu
letur.ſ.de iudic.Et quod dicitur de alimentis.limita ſingulari
ter vt ꝑ Alex.l.j.verſi.his tamen.adde ſ.ſolu.mat.⁊ limita etiã
ſecundo,quando agitur de alimẽtis futuris,ſecus ſi de prete-
ritis,vt per Jaſ.l.de alimentis.ver.ij.regula.C.de tranſact.

LEX SECVNDA.

1 ☞ Judex poteſt principaliter adiri,vt pronuntiet ſuꝑ etate.
2 Proceſſus factus die feriato in contumacem ſuſpectum,tenet.
3 Iniuria eſtimatur atrox ex aſpectu per iudicem,vel peritos.

a **Eadem oratione.** Nota iſtos[a] caſus,
⁊ ſpecialiter illud
1 ꝙ dicit,vt etates probent.† Nota ergo qd iudex ꝑn-
cipaliter poteſt adiri ad hoc,vt ꝑnũtiet ſuper etate
2 alicuius,plene dicã i l.etate.ſ.de mino.† Secũdo nota,qd illud
quod dicit de miſſione in poſ.cauſa rei ſeruande.⁊ gl.intelligit,
quando perſona eſſet ſuſpecta,tene mẽti.⁊ not.quod ꝑceſſus in
3 ⁊ cõtumacẽ ſuſpectũ,valet tẽpore feriato.quod not.bene.† Item
no.illud quod dicit,quod ex aſpectu atrox iniuria eſtimetur,qd
ſi ẽt per ipſum iudicẽ,vel per medicos,vel per alios expertos,
vt dixi §.in j.conſtitu.Digeſtorum,in princip.

ADDITIO.

a POMA.¶Nota iſtos.Quero nouiter,⁊ quomodo faciet con-
uẽtus,quãdo vocabitur in ius die feriata? De iſtis caſib⁹ enu
meratis hic vide Bar.in l.quod ad ſtatum.ſ.de penis.Et quan
do iudex profert ſententiam contra ius commune,non expreſſa
cauſa,ſufficit,quod poſſit verificari in vno tantum caſu,⁊ ſentẽ
tia erit valida.Quero ergo an iſte recuſans parere nũtio,erit
cõtumax,quia l.j.in prin.§.eod.dixit,quod non poteſt cogi ve-
nire in iudicium die feriata,ſi cauſa non eſt ſpecificata.quomo-
do ſciret,ꝙ ſit de caſibus de quibus in hac l.ij.Et iõ credo,hãc
eſſe practicã,quod iudex exprimat cauſam,vel qꝛ ſit neceſſitas,
vel quod ſit vna ex iſtis,tene menti,prout dicit in ſimilib⁹ ver-
bis Joannes Faber,Inſti.de actio.§.quadrup.in princ.

LEX TERTIA.

Soler. Hic gl.ponit qõnẽ de boue,qd ſi debeat
mihi bouẽ,quẽ timeo mori,an iudiciũ die
a feriata interiꝫ poſſit agitari? dt gl.[a] qd ſic.Sꝫ deter
minatio gl.nõ plꝫ Gul.qꝛ põt ſibi eſſe cõſultũ ꝑ inter
pellationẽ factã extra iudiciũ,vt l.qd te.ſ.ſi cer.pe.⁊ l.ſi ex le-
gati cauſa.ſ.de verb.oblig.

ADDITIO.

a POM.¶Dicit glo.Uide Alexan.conſi.xviij.vol.j.

LEX SEPTIMA.

Oratione. Poſt ꝑmã dilationẽ,alia dilatio nõ
eſt danda,niſi cauſa cognita.h.dicit.

LEX OCTAVA.

1 ☞ Dies quando incipiat.
2 Nocte,que valide expediri poſſunt.

a **More Romano.** Dies[a] incipit a media
b nocte[b],⁊ in alia media
ij nocte finit.h.d.† Op.⁊ vr,ꝙ icipiat dies ab hora ve-
ſperorũ,vt in Geneſi c.j.⁊ in Homi.Beati Ambro.⁊
in c.ij.eo,ſoluit hic gl.iſtũ tex.ꝑcedere,ſm morẽ Romanorũ,ſꝫ
alios ſec⁹.Ritũ ergo eccľie tenem⁹,q̊ ad officia,⁊ quo ad indul
gẽtias,in ceteris tenem⁹ morẽ Romanorũ.Opp.ꝙ hec lex ni
hil facit ad tit.qd eſt ꝫ primã cõſtitutionẽ Cod.Gl.ſol.no.imo
facit,vt ſi data eſt dilatio vni⁹ diei,poſſit cõparere.vſqꝫ ad me-
diã noctẽ.No eã.Iſtud vr ꝫ tex.in auth.de iud.§.ſedebũt.In
no.extra de offi.dele.c.cõſuluit.dt,ꝙ de nocte nõ ꝑnt celebrari
act⁹ iudiciarij,niſi de partiũ volũtate,vel niſi res eẽt tꝑe peritu
ra,ar.l.j ⁊ ij.§.e.⁊ iſto mõ põt intelligi lec.Jo.Op.ſ.de ſol.l.ſo
lutur⁹.vbi ſolutio dꝫ fieri tꝑe cõgruo,⁊ ſic nõ de nocte.Soluit
gloſſ.ibi vr tacite actũ ꝯtrũ.Cõtra hoc vr.C.de trãſ.l.nõ mino
rẽ.Sol.act⁹ extraiudiciales,q ſiũt ab vno vel plurib⁹ volẽtib⁹
partibus,ꝑnt fieri quolibet tẽpore,etiã de nocte,vt ibi.Sꝫ ſi

volo compellere aliquem ad aliquid faciendum, vel recipiēdū,
tunc hoc non poteſt fieri de nocte, altera parte inuita: hoc enim
actum non videtur, ſed videtur actum contrarium, vt hic dicit
c gl.[c] Tu autem diſtingue ſic, cum queritur † nūquid aliquid poſ-
2 ſit fieri de nocte: Dic quedam ſunt que de iure nō ſortiūtur ef-
fectum, vt delictum, ⁊ ſimilia, ⁊ iſta puniunt̄ de die, ſicut de no-
cte: vt l. iij. ad l. Aquil. ⁊ l. capite quinto. ſ. de adul. Quedā ſunt
q̄ de iure ſortiuntur effectum, ⁊ tunc aut queris, qua die dicat̄
factū, ⁊ dic vt hac lege. aut an valeat qđ eſt factum, ⁊ tūc aut lo
quimur in cōtractibus, ⁊ vltimis volūtatibus, aut in iudicijs.
Primo caſu, contractus poſſunt fieri de nocte, ⁊ etiā vltime vo
luntates, vt l. non minorē. C. de tranſac. ⁊ l. ad teſtiū. §. ſignum.
* ver. poſſe. ſ. de teſta. Tamē ſi vellem cōpellere aliquē de nocte,*
ad aliquid faciēdum, vel ad ſolutionē recipiendā, tunc non poſ-
ſum altera parte inuita. Hoc enī actum nō videtur, ſed videtur
actum contrarium, vt hic dicit gl. Congruo enim tempore, ⁊ nō
d de nocte debet fieri [d] ſolutio, vt l. ſi ſoluturus. ſ. de ſol. Si vero
loquimur in iudicijs, tunc debet fieri de die, alias nō valet, vt in
auth. de iudi. §. ſedebant. niſi de partium voluntate fieret de no
e cte,[e] vt dicit Inn. in c. conſuluit. extra de offi. deleg. Et ita pōt
loqui glo. hic ſecundum Ioan. dum dicit, ꝙ in media nocte po-
teſt ſe preſentare, ⁊c. vel niſi res eſſet tempore peritura, argu. ſ.
e. l. j. ⁊ ij. vel iuriſdictio iudicis expiraret, vt dicto ca. conſuluit.

ADDITIONES.

a ¶ Dies. Adde quomodo in ſtatutis accipiatur dies ⁊ quomo
do nox. Fede. conſi. xliij.
b P. P A V. P. ¶ Media nocte. Ideo dicit Bald. quod ſi iuraſſet
ſoluere in tali die, ſufficeret ſi ſolueret in media nocte ſequenti.
vide Fely. in c. ego N. poſt prin. extra de iureiu. ⁊ quomodo cō
putentur dies, vide Fely. in c. conſuluit. de offi. delega. ⁊ Deci.
ibi. ⁊ quod capiatur dies naturalis, habito reſpectu ad temp⁹
equinoctiale, licet aliquando nox ſit maior die ⁊ econtra, vide
Aret. in l. qua etate. ſ. de teſtamen. vide que dicit Felyn. in c. ec-
cleſia ſancte marie. de conſti. in materia huius legis.
c POMA. ¶ Dicit gl. vide ad hoc Fede. conſi. lxxxiij. Fely. c. ec-
cleſia ſancte Marie. de conſti. aliquid in c. in cauſis. ij. notab. de
teſtibus.
* CLAV. ¶ De nocte. Hoc limitat Salicet. in l. non minorem. C.
de tranſact.
d POMA. ¶ Debet fieri. Ultra dicta hic per Alex. ſuper iſta gl.
inquantū nititur in ſolutionem, vide per Iaſon. in l. nō ſolum.
§. morte. ſ. de ope. no. nūti. ver. an preſtatio poſſit fieri de nocte.
e ¶ De nocte. adde Ioan. And. in addi. ad Spe. in tit. de ſenten-
tia. §. iuxta. ver. item ratione temporis.

LEX NONA.

1 ☞ Ferie ſunt tantummodo inducte, in actibus iudicialibus.
2 Feriato tempore que poſſunt expediri.

a **DIuus.** [a] Negotia militaria, poſſunt quolibet
1 tēpore expediri. hoc dicit. Nota, † qđ
ferie ſunt inducte ſolū in actibus iudicialibus, non in
alijs. ſimiliter in l. fi. C. eo. Ad iſtud opponi. ſ. eo. l. j. in
3 fi. ⁊ l. ij. C. eo. l. actus. † Sol. quandoqꝫ iudiciū agitatur ſuper cau
ſa criminali, ⁊ tunc an ferie ſint ſeruande, dic vt l. prouinciarū.
C. eo. ſi ſuper cauſa ciuili, tunc aut ſunt iuriſdictionis volunta-
rie, ⁊ poſſunt die feriata expediri. vt l. actus. C. eo. Aut ſunt iu-
riſdictionis contentioſe. ⁊ tunc aut reſpiciunt actum fauorabi-
lem, ⁊ pium, vt quod dent̄ tutores, ⁊ decernātur alimenta, ⁊ poſ
ſunt expediri diebus feriatis, vt ſ. e. l. ij. Aut non reſpicit actū
fauorabilem, ⁊ tūc aut res eſſet alias tēpore peritura, ⁊ poteſt
expediri dieb⁹ feriatis. vt l. ij. ⁊ iij. ſ. e. Quod itelligit gl. de die
bus feriatis, ob neceſſitatem hominum, vt no. glo. in l. actus. C.
eod. Et Iac. de Areti. ⁊ Cy. refert in l. fi. in princ. C. eod. Quod
etiam intellige de diebus feriatis ob honorem Dei. Facit extra
eo. c. vlt. Aut non eſt tempore peritura res, ⁊ non poteſt agita-
ri die feriato, niſi de partium voluntate, ſi ſint ferie ob neceſſita
tē hominū, vt ſ. eo. l. j. in prin. ⁊ l. ſi feriatis. ⁊ hoc fallit in appel
latione, que poteſt interponi qualibet die, vt C. eo. l. j. Item fal-
lit in libello, qui poteſt dari qualibet die, vt l. miles. §. ſexagita.
de adul. ⁊ no. ſ. eod. l. j. ſuper verbo, compellēdi, quam gl. not. q2
loquitur magis generaliter, quam §. ſexaginta. qui §. ſolum lo-
quitur in adulterio. Et idē tenet Speul. in ti. de fer. §. ſequitur.

ADDITIO.

a ¶ Diuus, vide ad hoc vnū dictum Bal. in l. iij. C. de epiſ. audiē.

LEX X.

1 ☞ Dilatio quelibet data ad probandum eſt peremptoria.
2 Dilationes plures dantur accuſato, quam accuſatori, ⁊ plures
in cauſa capitali quam ciuili.
3 Dilatio omnis requirit cauſe cognitionem, ⁊ que cognitio req-
ratur in danda prima dilatione. ⁊ num. 4.
5 Dilatio ſecunda datur propter impedimētum quod fuit in pri-
ma, ⁊ que ſit iuſta cauſa dandi ſecundam dilationem.
6 Terminum ſi iudex ſtatuit ad probandum pro prima dilatio-
ne, intelligitur dilatio peremptoria.
7 Dilatio ſecunda data ſine cauſe cognitione, non valet.
Verbum poteſt, iunctum cum negatione, inducit neceſſitatem.
8 Verba iſta ſingulis cauſis, intelliguntur ſingulis capitulis ſe
ſe inuicem non compatientibus.
9 Dilatio data ad ꝓbandū ante litem conteſtatā, eſt perēptoria.
10 Dilatio vna pro omnibus dari poteſt, quando ponit plura ca-
pitula ſe inuicem non impedientia.
11 Dilationes due vel tres in cauſa criminali dantur ſine cauſe co-
gnitione, ⁊ vlteriores cauſa cognita, ⁊ quare num. 15.
12 Dilatio expectatoria, non intelligitur peremptoria, niſi dicat̄.
13 Productio quarta quando admittatur.
14 Conſultor non debet admittere nouas probationes.

a **IN pecuniarijs.** [a] Seipſam ſummat, di
uido in tres partes.
Primo ponit regulam in cauſis ciuilibus. Secundo
ponit aliā in cauſis criminalibus. Tertio ponit vnā
limitationem ad vtrāqꝫ regulam. Secunda ibi, in capitalibus.
b Tertia ibi, ſed vtriqꝫ.[b] ¶ No. quod in cauſis ciuilibus, ad pro
1 bandum, non poteſt dari niſi vna dilatio. Ex quo no. † quod q̄
c libet dilatio,[c] que datur ad probandum, dicitur peremptoria
ideo non eſt neceſſe etiam dici, peremptorie. quod patet, q2 di
* cit, quod nō poteſt dari niſi vna dilatio,* ergo illa vna eſt pe
2 emptoria, ⁊ ideo non eſt neceſſe qđ dicas, ⁊ ꝑemptorie. Not. †
plures dilationes dātur accuſato, quam accuſatori. Item no
ta ꝙ plures dilatiōes dātur in cauſa capitali quā i ciuili. † It
no. quod omnis dilatio, requirit cauſe cognitionem, dum dic
in fi. ſed verūqꝫ cauſa cognita. ¶ Opp. ⁊ videt̄ quod plures da
tur, vt ſ. eo. l. oratione. Sol. dicunt quidā, prima datur ſine cau
ſe cognitione, ſecūda cum cauſe cognitione. iſtud eſt ꝯ iſtum tex.
Alij dicunt quod ab initio fuit ſtatutum, quod daretur vna, po
ſtea ꝙ darentur plures. Iſtud nō placet, q2 innuit quod iſta lex
ꝓcederet l. oratione. quod non eſt verum, vt apparet ex ordine.
2 vt in prima conſtit. Cod. in fi. ¶ † Ulti. glo. dicit hic, ⁊ bene,* qđ
* prima dilatio datur cum leui cauſe cognitione, vt hic, ſecunda
d dat̄ ſi doceret ſe impeditū [d] in prima dilatione, vt l. oratione. ſ.
eo. Et ſic pōt intelligi iſte tex. dum dicit, ſingulis cauſis, hoc eſt
ſingulis impedimētis. Dicit glo. quod pro declaratione huius
eſt videndum, que cognitio vertatur in prima dilatione. Gloſſ.
dicit ſolum in moderatione locorum, vt l. oratiōe. ſ. eod. ⁊ l. j. C.
de dila. docto. addunt, quod a iudice petatur, quid vult proba-
re. argumen. ſ. de iureiurand. l. ſi duo patroni. §. idē Iulianus.
⁊ ſ. de pe. here. l. ſi quis libertatem. in fin. Et per hoc quidam, an
teqꝫ dēt terminū ad probandū, dant terminum ad producendū
dilationes ⁊ articulos ſuos, ⁊ ſic examinant, vtrum ſint admit-
tendi vel non. Et iſte eſt ſatis bonus modus. Alij vero dāt di-
lationem ſimpliciter, ⁊ intra dilationē, examinant vtrum ſint ar
ticuli admittendi. Tertia cognitio eſt, vt non petant dilationes
4 calumnioſe, argumen. C. de fal. l. ij. † Videamus q̄ cognitio adhi
beatur in ſecūda dilatione. Dicit gl. quod ſi doceat ſe iuſta cau
e ſa impeditū in prima, vt l. oratione. ſ. eo. Hic aduertendū,[e] q2 in
eo tantum, in quo fuit impeditus in prima, debet ſibi reſtaura-
f ri per dilationem ſecundam. Exemplum[f] omnes teſtes fecit iu
rare in prima dilatione. ſolum vnum non potuit habere, facien-
do eum citari, ⁊ quicquid fieri potuit. Certe ſecunda dilatio da
g bitur ſibi ſolum, ad illum teſtem producendū[g], vt ſ. de iureiur.
l. admonendi. ibi, quibus nunc ſolis, ⁊c. Ita dicebat Iaco. But.
Itē videtur in tempore, ſi doceat ſe impeditū ſolum in duobus
diebus vltimis, illi ſoli dies ſibi reſtituant̄, arg. ſ. de in inte. re
ſti. l. diuus. ⁊ quod ibi no. Et per hoc ſequitur quod ſi impedi
h mētū fuit in duobus diebus [h], debet petere dilationem ſecūdā
intra duos dies, poſtea non audiretur, vt no. in d. l. diuus. ⁊ ſ. de
mino. l. interdum. ⁊ hoc verum de rigore. Spe. tamen in titu. de
dil. §. j. ver. ſed quid ecce. videtur dicere, quod de equitate, debe
admitti etiā poſt hoc ſi malitioſe non fecit: tamē hoc nō bene ꝓ
5 bat. Habes † quod ſecūda dilatio datur propter impedimentū
quod fuit in prima. Inno, aſſignat aliam cauſam, propter quā
poteſt dari ſecūda dilatio, ſcilicet ſi prima non fuit integra. De
bet enim prima eſſe triū menſium: vt C. de dilationib. l. j. ſed ſi
i nō fuit integra,[i] tūc iudex de facili dabit ſecundā, vt no. ipſe ex
tra de teſti. c. vltra tertiā. Hoc nō videtur verū: Nā dilatio eſt
arbitraria, nō tamē poteſt excedere tēpus triū menſiū: vt d. l. j.
C. de dilatio. ibi, nō amplius quam tres mēſes, ⁊c. Minus ergo
poteſt ſuo arbitrio. Et ita videtur obſeruari de conſuetudine
in partibus iſtis. Dixi in l. ij. de re iudic. Puto etiam, quod iu
ſta cauſa ſit dādi ſecūdā dilationē, ſi ius aduerſarij nō eſt factū
k deterius,[k] ſed omnia itegra ſunt, alias ſecus. Verbi gratia, pe
to ſecundā dilationē ad probādū aliquid, aduerſus quod reus
poteſt

poteſt ita facere ſuam defenſionez,ſicut primo.Certe dȝ dari di
latio. Sed ſi in prima dilatione aduerſarius habebat teſtes ad
probandū contrarium,quos modo non hȝ,vel aliud ſimile, tūc
hoc caſu dari nō dȝ.arg.ſ.ti.j.l.⁊ ſi poſt tres.⁊ de opt.leg.l.mā
1 cipiorū. Preterea,ſi in cauſa appellationis [l] iſte admitteret ad
pbandum.l.per hanc.C.de tem.ap.quare non hic? Que eñ eq
tas dictat,vt ipſe cōdemnetur,vt habeat appellare neceſſe non
* video.* † Quero,quid ſi eſt dictū in actis,iudex ſtatuit ad pro
6 bādū terminū decē dierū,pro prima dilatione,vtrū iſta prima
dilatio intelligatur perēptoria? Reſpon.iſta vba poſſunt ha
bere hunc intellectū,cū dilatio debeat eſſe triū menſium, vt C.
eo.l.j.vt intelligatur pro prima dilatione,hoc eſt pro primo mē
ſe,⁊ hoc pcederet tenēdo opi. Inn.quā ſ.dixi. Vel aliter p pri
ma dilatione,intelligat̃,cum in cauſa debeant dari plures, licet
ſecunda cū grauiori cauſe cognitione. Intelligo pro prima,ſci
licet peremptoria,ſm formā huius legis,quaſi iudex polliceat̃
ſe daturū ſcdam,ſi de iuſta cauſa doceatur.⁊ hoc magis placet.
7 † Sed quero quid ſi iudex dedit ſecūdam,abſqȝ aliqua cauſe co
gnitione. Tex.hic videtur quod non valeat,duȝ dicit,plus quā
ſemel tribui nō poſſe. Nam verbum poteſt,iunctū cū negatio
ne,inducit neceſſitatē. Priuat eñ potētiā.vt j.de furtis.l.non
* poteſt.⁊ extra de reg.iur.c.j.lib.vj.⁊ ibi no.p Io.An.* In con
trariū facit,quod no.p Inn.extra de teſti.c.in cauſis.ſed ibi nō
loquitur de ſcda vel tertia dilatione,ſed de ſecūda vel tertia p
8 ductione, vt j.dicā. ¶ † Quero de intellectu horū verborū,ſin
gulis cauſis. Gl.ij.paruula,ponit tribus modis.gl.iſta magna
q̄ recitauit tenet vltimā. Tu tene ſecundam expoſitionez,vt ex
ponas,ſingulis cauſis,id eſt,ſingulis capitulis ſeſe inuicē non
cōpatientibus.hoc eſt,ſi ante litē conteſta.datur dilatio prima
ad libellanduȝ,alias deliberandū:ita vna dilatio non impediet
quin detur alia dilatio ad probādū exceptiones dilatorias. In
telligo de dilatorijs,ſeu cōpatiētibus ad inuicē. Nā ſi vna debe
ret examinari prius,vt exceptio declinatoria iudicis,ſȝ ea q̄ di
xi in lege,ſi conuenerit.de iuriſdic.om.iud.illa nō impediret,qn
daretur alia ſup alijs dilatorijs,⁊ declinatorijs. Itē iſte dilatio
nes non impediunt,quin detur poſtea alia dilatio ad proban
dum de meritis cauſe.⁊ hoc eſt qđ dicit̃ ſingulis cauſis,id eſt,ſin
9 gulis capitulis. Ex hoc habes,† quod etiā ſi ante litem ꝯteſta.
dātur dilatiōes ad pbandū,quelibet intelligit̃ pemptoria, ſi
cut poſt litē conteſta.p hāc legē. Et hoc etiam videtur ſentire
10 Spe.in tit.de dila.ſ.j. ¶ † Item ex hoc habes,qđ quando ſunt
plura capitula ſe inuicem non impediētia,poteſt dari vna dila
tio pro omnibus,vt C.de iureiurand.l.generaliter.verſ. nullo.
Sed quando ſunt plura capitula ſe non compatiētia,tunc pen
dente dilatione ſup vno,ceſſat officium iudicis,ſuper alio,vt C.
eod.l.ſiue pars. Ex hoc apparet,quod prima expoſitio gl.q̄ di
cit,ſingulis cauſis,id eſt,ſingulis inſtantijs,nō eſt vera. Nam de
neceſſitate,deberent dari pro ſingulis inſtantijs, ſingule dila
m tiōes,ad diuerſa tamē. [m] Reintro gl.⁊ oppo.ad p̄dicta,ſi plu
res dilatiōes dant̃ in ciuilibus,ergo eſt idē qđ in capitalib⁹,qđ
11 eſt ꝯ hāc legem. Reſpon.dicit glo.† quod in criminalibus dant̃
due vel tres,ſine cauſe cognitione,non autem dabitur alia niſi
cauſa cognita,qꝛ hic tex.non dicit,ſingulis cauſis. Aduerte, qꝛ
gl.dicit,ſed in criminali cauſa,non dicit,capitali. Ita etiam in
fra loquit̃ circa ā.gl.⁊ ſic intelligit ſecundā regulā huius legis
in qualibet cauſa criminali. Idē videtur dicere Azo in ſum.C.
de dilat.ſ.i criminalib⁹. Sed hoc doctorib⁹ noſtris cōmuniter
non placet. Quid enim refert ex cauſa criminali,ſcilicet vel pe
cuniaria agat̃? Certe nihil. Debet ergo hoc itelligi in cauſis ca
pitalib⁹ large ſm l.ſed ⁊ ſi qs.ſ.rei capitalis.ſ.ſi quis cau. Et
cōprehendit etiam membri abſciſſionem,vt nota.in l.imperiuȝ.
ſ.de iuriſdictio.om.iudi.⁊ C.de offi.eius qui vi.alte.ge.l.j. Itē
aduerte quod gl.videtur dicere,quod poſt iſtas duas vel tres
dilationes,nō dabitur alia,ex cauſa impedimēti in criminalib⁹.
Quod non credo verum,quia defenſionem rei dȝ iudex [l] perqui
rere,etiā reo nō petēte,vt l.vnius.ſ.cogniturū.j.de queſtio. ⁊
l.ſi non defendantur.de pe.⁊ etiā poſt ſententiā, vt l.j.in fi.j.de
queſtio. Unde putarem dandas dilationes vlteriores ex cau
ſa. Et gl.nō habuit hūc intellectū,quem dicebā. Sed vult quod
poſt primā dilationē in ſecūda vel tertia,non adhibeatur cogni
tio de impedimento,quod nō eſt verum,per hāc legē. Opponi.
C.de iudi.authen.iubemus.quomodo ⁊ quando iudex.authen.
qui ſemel.⁊ j.de iudic.l.ad peremptorium.dicit glo.ibi,de dila
tionibus que dantur abſenti,hic preſenti. Intelligas que dan
tur abſenti,ſcilicet ad veniendum,⁊ ſic eſt dilatio expectatoria,
12 † que non intelligitur perpētoria,niſi dicatur,vel niſi emanaue
rit tertia dilatio,vt dicta l.ad peremptorium.cum l.ſequen.⁊ l.
tres denuntiationes.C.quomodo ⁊ quando iudex.dilatio autē
probatoria ſiue det̃ abſenti,ſiue preſenti,ſemp eſt perēptoria,⁊
ſic vna dabit̃,vt hic,niſi cauſa cognita. Oppo.de authen,de te
ſtibus.ſ.quia vero.⁊ C.de probat.authē.at qui ſemel. Sol.ibi
nō dicit quod dētur plures dilationes,ſed dicit de quarta pro
ductione de qua per Inno.c.in cauſis.extra de teſti. Tu dicas
13 † declarando predicta, Quādoque quis vult impedire volēteȝ
probare,pper lapſum dilatiōis,⁊ loquitur iſta lex. Quādoqȝ
lapſus dilationis nō obſtat,qꝛ adhuc eſt intra primam dilatio
nem,vt licet plures ſint elapſe,ſubeſt iuſta cauſa concedendi a
liam. Et tunc,ſi vult aliquis impedire propter multitudinē p
ductionuȝ,tunc loquitur aut̃.at qui ſemel. Non enim debet ad
mitti quarta productio,niſi cuȝ ſolennitate ibi poſita,⁊ ſi quis
fuerit admiſſus,predicta ſolennitate nō ſeruata,tūc loquit̃ qđ
dicit Inno.in d.c.in cauſis. Dixi plene in repetitione d.aut̃.at
qui ſemel. Opp.C.de dila.l.ſi quādo. Certe ibi alius caſus eſt.
Nō enim debet dari tempus ad deliberandū actori,qui debuit
venire inſtructus,hic loquitur de dilatione ad pbāduȝ. Opp.
C.eo.l.cum a nobis. Sol.ibi loquitur facta relatione ⁊ cōſulta
tione principis,quo caſu debet cauſa mitti iſtructa,⁊ nō debet
dari nouus terminus ad probādum. Ita dt gl.hic ⁊ ibi.qđ no.
14 ⁊ tene menti,q † cōſultor[n] nouas probatiōes non debet admit
n tere. Op.j.de adul.[o]l.in crimine. Sol.dicit gl.ſpeciale in crimi
o ne adulterij,vt in eo nō detur dilatio,ſȝ ſi in adulterio nulla de
tur dilatio,⁊ probationes ibi requirūtur,quomodo fiet. Certe
ex hoc apparet caſus,q valēt probationes,ſi fiant ſine dilatio
ne. Quod tenet Ia.de Are.per illā l.⁊ per l.vnius.ſ.cognitu
15 rum.j.de queſtio. ¶ † Ultimo querit gl.quare plures dant̃ di
lationes in cauſa criminali,quaȝ in ciuili. Reſpō.qꝛ in crimina
li,nō eſt ita currendū,ſed requirunt̃ probatiōes luce clariores
vt l.ſciant.C.de prob. Contra hoc videtur,q in criminali ſtatu
tum eſt biennū,in ciuili triennium,vt C.de iudi.l.properādū.
C.vt intra cer.temp.queſtio cri.ter.l.j. Sol. In inſtātijs crimi
nalibus,ſtatuit̃ totius inſtantie breuius tempus,ad hoc vt ma
gis ſolicite intendatur,ſed ad probanduȝ ſtatuitur maius tē
pus,vt clarius videatur. Item querit gl.quare plures dilatio
nes dātur reo,quam actori? Reſpond.quia fauorabilior,⁊c.dic
vt in gl.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ In pecuniarijs. An iſta lex procedat in cauſis ſum
marijs? vide Bar.conſi.lix.vbi etiā alia ponit in materia dila
tionū,⁊ Ro.cōſi.ccxxvj. Itē adde in materia,qđ licet ſcđa dila
tio danda nō ſit ſine cauſe cognitione,tamē prima durante,pōt
prorogari p̄ma,vide no. Pau.de ca.in l.j.de dila.⁊ Mo.hic vt
puto ⁊ Feli.in c.paſtoralis.in prin.de exce. Item late de mate
ria ſecūde dilatiōis,q dari nō debeat ſine cauſe cognitiōe,⁊ qđ
ſi prima ſit maior quam dilatio legalis,d qua in l.j.C.de dila.vi
de not. Abb.conſi.lxiiij.in ij.volu.⁊ q nō debeat dari ſecūda di
latio,ſine cauſe cognitiōe ⁊ qualiter,vide Alex.late conſilio cj.
AND. BARB. ¶ Adde elegans conſiliū Bart.xcvij.inci.in qō.
predicta quod in cā pecuniaria.vbi ponit multa dubia in mate
ria huius l.⁊ vide Lud.Ro.in conſi.ccxxv.inc.quo ad primuȝ.
vbi loquit̃ de cā vſuraria,an debeat dari quarta dilatio,vide in
conſil.ſeq.vbi plene loquitur de quarta dilatione ſi danda ſit in
ſummarijs.
b POMA. ¶ Sed vtriqȝ.vide Feli.in c.licet cauſam.de pb.⁊ c.ij.
de teſt.⁊ cap.vltra tertiā.eo ti.⁊ in capitulo.paſtoralis.verſi
cu.dum dicit Abb.de excep.
c POMA. ¶ Dilatio. Vide Felin.in capitu.eccleſia ſancte Ma
rie.de conſtitu.
* CLAVD. ¶ Una dilatio. Iſtud ſingulariter limitat Bal.in ca.
conſuluit.de officio dele.non procedere,quando teſtes exami
narentur ad eternam rei memoriam ante litis conteſtationem,
tunc dicit neceſſarium peremptorium vel monitio iudicis facie
ad faciem,que habet vim peremptorij.
d ¶ Impeditum. Adde videndum Abba.conſilio lxiiij. Fede.cō
ſilio cxiiij. Oldradum conſilio lx. Bar.conſilio xcvij.
e POMA. ¶ Aduertendū. Vide Abba.cōſi.lxiiij.in ij.vol. Fe
lin.in capitu.vltra tertiam.verſi.quinto nota.de teſtib.
f AND.BARB. ¶ Exemplum. Sed opi. Specu.de qua hic per
Bar.videtur nota.⁊ ſecundum eam practicatur,imo plus ſepe
quod de impedimento ſtatur iuramēto partis.vt lege,ſcire o
portet.ſ.ſufficit.īfra de excuſatio.tuto.⁊ ibi in textu vide q̄ no
tani. Et ita tranſit Io.de Imola in dicto capitu.vltra tertiam.
de teſtibus.
g P.PAV.P. ¶ Teſtem producendum.vide Iaſ.in l.admonendi.
in prin.in repe.de iureiu.
h ¶ Duobus diebus.adde videndum Ro.conſi.ccccxcvj.
i P.PAV.P. ¶ Sed ſi non fuit integra. Adde q hoc non proce
dit in ſummarijs,vide Ro.conſi.ccxxvj.⁊ aliter reſtringit[i] vt p
Abba.conſi.lxiiij.vol.ij.maxime,quando a ſtatuto reſtringitur
inſtantia cauſe,quia videtur etiam velle, quod dilationes ſint

breuiores, vt per eum qui etiam ponit de veritate opinionis Barto. hic,

k ¶ Ueterius. adde poſt Alex. ⁊ Iaſ. ꝙ hic ſequitur Saly. conſi. ccxxvij. in conſiliis Bal. lib. ij. ⁊ de intellectu l. mancipiorum. vide Oldr. conſi. iij. ⁊ quod ſi ius aduerſarij non ſit factum deterius alia dilatio concedēda ſit, limitat Ro. non habere locum in ſummarijs conſt. ccxcvj. ī. alleg.

l ¶ Cauſa appellationis. adde omnino vidēdum Ro. cōſi. ccxxvj.

* CLAVD. ¶ Non video. Cōtrarium tenet Rom. conſi. ccxxvj.

* CLAV. ¶ Io. And. Idem no. Bal. in l. j. C. qui admit. plenius Bart. in l. Gallus. ī. de lib. ⁊ poſthu. Alex. in l. qꝛ poterat. ī. ad Trebel. Bar. in l. vbi pactum. C. de tranſac. ⁊ in l. de iis contro uerſiis. ī. illo tit. in l. j. circa fin. C. de dilat. ⁊ vide notab. verbum Butrij in c. preterea. extra, de dilat.

m POMA. ¶ Ad diuerſa tamen. Dicit glo. iſta extenſio eſt communis, vt per Bal. hic, ⁊ vide Alex. conſi. cxxxj. volum. ij.

n ¶ Conſultor. Adde ſecundum Bal. conſi. clxxvij. lib. j. quod coram conſultore, poſſunt produci inſtrumēta, que de nouo in notitiam venerunt, ſi ſunt liquida, ⁊ producēs iuret, quod ante nō habuit notitiam.

o POMA. ¶ De adulte. Uide Pau. de Caſt. l. fin. C. qui admi. ⁊ Felyn. in c. licet cauſam. de proba.

De edendo. Rub. xiij.

¶ Querit gl. quare dixit de edendo, non de editione. Reſpon. vt oſtenderet quandam neceſſitatem imponi edēti. Iſtud nihil eſt dicere. Breuiter hic iuriſconſultus itendit tractare de actu edendi, ideo hic ponit de edendo per gerundium, quod ſignificat actum: non autem dixit de editione, quia non intendit tractare de ſubſtantia editionis, ſed de actu edendi.

LEX PRIMA.

1 ☞ Libellus debet dari ita clarus, vt reus poſſit deliberare, an velit cedere vel contendere.

2 Reus qui habuit terminum ad deliberandum, debet intra illuz proponere omnes ſuas exceptiones.

3 Libelli copia quando datur reo, an detur expenſis actoris, ſeruatur fori conſuetudo.

4 Libellus hodie datur in ſcriptis.

6 Actio edi dicitur, ſi cum petitur res, exprimatur actio, ⁊ cauſa concludatur.

7 Res quomodo dicatur deſignari, tam in actione vniuerſali quā particulari.

Actio vniuerſalis que dicatur.

Libellus in petitione hereditatis.

8 Inſtrumentum non liquidum quomodo exequatur, ſtante ſtatuto quod inſtrumenta exequantur.

9 Libellus in actione generali, quomodo formetur.

Iudiciū vniuerſale ⁊ generale quomodo differant. ⁊ que ſit ratio diuerſitatis.

10 Res in actione ſingulari in libello ſingulariter exprimi debet, ſcꝫ in eo quod principaliter petitur, ſecus in acceſſorio.

11 Reus poteſt petere rem in libello deductam ſibi oculis ſubijci.

12 Cauſa in libello quomodo ⁊ qualiter deduci debeat.

Agens ex vna cauſa, ⁊ probans ex alia, non obtinet.

13 Cauſa in libello nō debet exprimi, cū omnibꝰ ſuis qualitatibus.

14 Locus ⁊ tēpꝰ in libello in actiōibꝰ ciuilibꝰ qn̄ exprimi debeat.

15 Libellus generalis abſqꝫ cauſa procedit, ſi non opponatur.

16 Cauſa in libello ita exprimēda eſt, vt libellꝰ p̄ſumptiue ꝯcludat.

17 Cauſa ⁊ actio non ſunt idem.

18 Actionis nomen in libello neceſſario non debet exprimi.

19 Cauſa ⁊ concluſio ſi in libello ſunt apte, ſed actio inepte proponitur, iudicium procedit.

20 Actiōes plures ſpeciales ſi ex libello reſultat, actor dꝫ vnam eligere.

Quaquiſque.

Petitio debet exhiberi reo, vt poſſit deliberare, an velit cedere, vel cōtendere. h. d. Diuide. Primo ponit dictum. Secundo rationem. Tertio declarat dictum. Secunda ibi, nam equiſſimum. Ter
1 tia ibi. edere. ¶ Nota † quod libellus [a] debet dari ita clarus,
a quod reus poſſit inſtrui, an velit cedere vel contendere, alias nō
2 procedit. ¶ † Secundo nota, quod ſi datur terminus ad delibe
randum ſecundum formam authen. offeratur. de lit. conteſt. nō ſufficit reo venire intra terminum, ⁊ dicere deliberaui cedere vel contendere, ſed intra illum terminum debet producere ſuas exceptiones declinatorias, ⁊ dilatorias, ſi quas vult, per iſtum tex. qui dicit, veniat inſtructus ad agendū, ⁊c. Et ſi inſtructus apparet, qꝺ non dꝫ habere nouam dilationem, ad proponēdas nouas dilationes ſeu exceptiones, vt l. ſi quando. C. de di
3 la. ¶ † Tertio no. qꝺ in electiōe actoris eſt dare copiam libelli reo ſuis expenſis, vel quod ſtatuatur ſibi terminus ad recipiēdum copiam expenſis rei. Tamen tex. in authē. offeratur. videtur dicere, quod debeat dari libellus ipſi reo, ⁊ ſic expenſis actoris. Unde non habeat hodie hanc poteſtatem, quod in quibuſdam locis ſeruatur. Ita tenet gl. quod detur expenſis actoris, in c. ſepe. §. verum. in gl. ſuper verbo, pronūtiatio. extra de ver. ſig. in Cle. tu ſerua conſuetudinem fori. Nota etiam gl. ma
4 gnam in princip. de dictione, perinde, ⁊ exinde. Nota vltimo † ꝙ non eſt de neceſſitate quod libellus detur in ſcriptis, dum dicit quod producit aduerſariū ad album, ⁊c. Et ibi dicēdo, ⁊c. quod eſt hodie correctum per auth. offeratur. C. de lit. cont. ⁊ no. glo.
b etiam hic [b] in ver. edere. la j. ⁊ la ij.
5 † **Uenio ad apparatum.** Quero, dicit hic, qua quiſqꝫ actione, quid de officio iudicis? Dicit gl. idē. Tu circa hoc dic, vt in d. §. j. Inſtit. de actio. ⁊ de offic. procon. ⁊ lega. l. nec ꝗcquā. in §. vbi decretū. tetigi in l. j. ſ. de iuriſdi. om. iudic. Secundo qro, ⁊ intro gl. magnā, quomodo dꝫ fieri editio actionis? vt per hoc reus certificetur, vtrum cedere velit vel contendere? Di
6 cit gl. † faciēdo duo, exprimendo cum ipſa actione, rē ⁊ cauſam. De concluſiōe nihil dicit, quia illud importat verbū actio, hoc
c eſt, debet poni cōcluſio, que ſequatur [c] ex cauſa p̄miſſa, ⁊ dꝫ pe
d ti res, vt C. de fideic. lib. l. ſi. ⁊ ī. de neg. geſt. l. Pōponius in negotijs. in ſi. ⁊ ī. cōm. diuid. l. vt fundus vt C de fidei. liber. l. ſi. Si em̄ cōcluſio n̄ poneret in libello, nō eſſet certus reus, an velit cedere, vel contendere, ignorās quid petatur. Querit gl. dixi, ꝙ
7 dꝫ ſignari res, † qro qualiter deſignabit? Glo. notabiliter dicit aut actio eſt vniuerſalis, aut generalis, aut particularis. Dic vt in gl. Uniuerſalem actionē intelligas, q̄ datur ad aliquid, qꝺ de ſui ſignificato multa in ſe cōtineat, vt eſt vniuerſitas iuris, vt hereditas, vel bonorum poſſeſſio, ⁊ ſimilia, vt hic ponitur in gl. ſiue ſit vniuerſitas facti vt peculium. Quod tamen dic vt in l. ſi peculium. ī. de pec. lega. Idem dicit Inno. ſi peteretur caſtruz, vel villa, vt in c. cum ad ſedem. extra de reſti. ſpo. Item aduerte
e quod gl. dicit, quod cōcluſio libelli in petitiōe hereditatis [e] eſt. Quare peto hereditatē. Iſte non videtur bonus libellus, qꝛ ſi eſt heres, hꝫ hereditatē, put eſt ius l. cū heres. ī. de acq. poſ. nō
f igitur hꝫ neceſſe petere. Dꝫ ergo [f] ſic libellus cōcludere, Peto me pronūtiari heredē, ⁊ aduerſariū cogi ad reſtituēdū, quicqd tenet, ⁊ poſſidet de dicta hereditate. Et ita format iuriſconſultus in l. licet. de peti. here. Et iſte eſt modus formandi verū libellū. Tamen gl. non reprobo, ſed eaꝫ hic ſuſtineo. Ut cū dico, peto hereditatē qꝛ ſum heres, peto hr̄ditatē, importat, hoc eſt, res hereditarias, vt eas poſſideā ꝓprio nomine. Facit ī. de rei
* ven. l. j.* Itē no. ⁊ aduerte ad glo. que dicit, ꝙ poſtea in executione examinabitur q̄ ſint res. Hāc practicā ponit tex. C. de iu
8 re ſiſ. l. defenſionis. Iſtud no. † ⁊ tene mēti ad multa, ſpecialiter
g ad practicā currētē hodie [g] in partibus Italie, vbi inſtr̄a publica, habēt executionē paratā, ſicut ſentētie diffinitiue. Nā ⁊ ſi eſt aliquod inſtrumentū non liquidum vel obſcurū, vt qꝛ ꝓmiſiſti mihi dāna, ⁊ intereſſe meū ſimpliciter, ⁊ petā executionē in
h ſtrumēti, ⁊ ꝙ in ꝓceſſu liquidabo [h] de meo intereſſe vel de meo
9 dāno. Pro hoc habetis tex. C. de ſen. q̄ ſine cer. quā. l. ij. ¶ † Se
i cūdo dt gl. in actiōe generali [i] * ſufficit, qꝺ res exprimat generaliter,
* vt peto ꝙ reddas rationē adminiſtratiōis tue generalis, qꝛ geſſiſti negotia mea. Conſultius, ꝙ ponat ī libello, peto te cōdēnari vt reddas rationē, ⁊ reliquū reſtituas. Patet ī. de neg. geſt. ⁊ de tute. ⁊ ratio. diſ. Et aduerte, qꝛ lꝫ in vniuerſali in prima inſtātia, nō ſit neceſſe quod res declaret, vt ſ. proxi. dixi. tn̄
k in generali, [k] iſta dꝫ in ipſa p̄ma inſtātia ꝓbare res quas admi
l niſtrauit, [l] ⁊ qd ad eū potuit ꝑuenire ex ipſa adminiſtratiōe, ꝙ quādoqꝫ ꝓbabit per iuramentū in litē, vt l. tutor ꝗ repertoriū.
* de admi. tu.* Et ꝙ hoc debeat ꝓbari, patet, naꝫ ſententia, que
☞ in hoc iudicio fert, non parit p̄iudiciū in effectu, niſi in cauſis, quas actor ꝓſequutꝰ eſt, vt C. de iudi. l. licet. Debet ergo ꝓſequi ſingulas cauſas, ⁊ hoc videtur ſentire gl. hic, ibi, ſed iudicio pendēte, ⁊c. Que eſt ratio diuerſitatis. Rn̄. qꝛ iudiciū vniuerſale de quo ſ. loquuta eſt gl. ſm̄ propriā naturā actionis, datur ad declarandum ius actoris: Reſtitutio vero fit ꝑ iudicis officium. vt d. l. licet. ⁊ ideo in illo iudicio nō eſt neceſſe niſi quod de
m claretur actorem eſſe heredē. Iſtud vero [m] iudicium, datur ad reum condēnādū, ideo debet ꝓbari id, ſuper quo debet fieri cō
10 demnatio. Tertio, † Dicit gl. in ſingulari actione, debet res ſingulariter deſignari, vt ī. de rei ven. l. ſi in rem. quod intellige in eo quod principaliter petit, non in eo quod petitur ꝑ quandam
conſequentiam